

*Ekspertu/ornitologu Kārļa Millera un Dāvja Ūlanda atzinums par
nekustamajā īpašumā „Valsts mežs”, Cenu pagasta Jelgavas novadā,
plānotās saimnieciskās darbības iespējamo ietekmi uz īpaši
aizsargājamām putnu sugām tā teritorijā un tuvējā apkārtnē.*

Atzinums paredzēts ietekmes uz vidi novērtējuma (turpmāk – IVN) izstrādei.

Rīga, 13.08.2025. DU/KM 01 2025

Pasūtītājs SIA „55M”, reģ. Nr. 40203145148, „Sauleslēta”, Praulienas pagasts, Madonas novads, LV4825

Darbības ierosinātājs AS “Latvijas valsts meži”, reģ. Nr. 40003466281, Vaiņodes iela 1, Rīga, LV-1004.

KĀRLIS MILLERS

EKSPERTS/ORNITOLOGS

Eksperta sertifikāts Nr. 052

Sertifikāts pagarināts līdz 05.03.2029.

DĀVIS ŪLANDS

EKSPERTS/ORNITOLOGS

Eksperta sertifikāts Nr. 209

Sertifikāts pagarināts līdz 25.03.2029.

Plānotās darbības vieta

Nekustamais īpašums „Valsts mežs” (turpmāk – *Īpašums*) un, tajā esošā māla atradne „Spartaks III” iecirknī “Spartaks II” (turpmāk – *Atradne*) atrodas Cenu pagastā Jelgavas novadā (turpmāk – *Darbības vieta*). Saskaņā ar ekspertiem sniegto informāciju *Īpašuma* teritorija ietver zemes vienību ar kadastra apzīmējumu 5444 005 0390 59,23 ha platībā un 5444 006 0005 224,88 ha platībā (1. pielikums un 1. attēls).

1. attēls. paredzētās darbības vieta un tās izpētes buferzona 500 m attālumā.

Plānotā darbība

Īpašumā paredzēts veikt derīgo izraktenu (māla) ieguvu 30,182 ha platībā. Aprēķinātie N kategorijas māla krājumi teritorijā ir 1586,7 tūkst.m³. Tā kā viss derīgais materiāls atrodas zem apūdeņota kvartāra smilšaino nogulumu horizonta, nepieciešams veikt ūdens novadišanu ārpus *Atradnes* 0,9 km attālumā esošajā lecavas upē. Derīgo

izrakteņu ieguve plānota meža zemē, kuru saskaņā ar meža nogabalu raksturojošajiem rādītājiem klāj mežaudzes, līdz ar to pirms derīgo izrakteņu ieguves uzsākšanas būs nepieciešams veikt teritorijas atmežošanu, atcelmošanu un segkārtas (augšnes) noņemšanu. Piekļuve plānotās darbības vietai paredzēta, izmantojot blakus esošo pašvaldības autoceļu “Smēdes–Spartaka iela”. Konkrēta derīgā izrakteņa izstrādes secība, ieguves veids un kāpļu skaits šobrīd nav noteikts. Paredzētās darbības raksturs plānots sezonāls (periodisks, pēc nepieciešamības) – derīgā izrakteņa ieguve intensīvāk varētu notikt gada siltajā periodā (maijs, jūnijs, jūlijs, augusts, septembris) un sasaluma periodā (janvāris, februāris) (EVA, 2025). Derīgo izrakteņu - māla ieguve tiks veikta ar atklātu ieguves metodi - kausa ekskavatoru virs un zem gruntsūdens līmeņa, to pazeminot (atsūknējot) (DAP, 2025).

Plānotās darbības vietas raksturojums

Īpašums un vienlaikus izpētes teritorija atrodas Latvijas centrālajā daļā, Viduslatvijas zemienē Jelgavas novada Cenu pagastā aptuveni 7 km uz ZĀ no Jelgavas, 3,2 km uz ZA no apdzīvotās vietas Ānes un uz D no ciema Brankas. Ceļš no Brankām uz atradni ved cauri meža masīvam aptuveni 1,5 km un pieslēdzas vietējās nozīmes ceļiem, kas savienoti ar P93 (Jelgava–Iecava).

2. attēls. Skats uz Īpašumā plānoto Atradnes teritoriju no drona. X:491476 Y:279230 2025.06.17. @M. Zilgalvis.

Tuvākās apdzīvotās vietas – viensētas „Mežlieknas” un „Žauter-Nāburgi”, kas atrodas attiecīgi apmēram 330 m DA un 500 m ZA virzienā.

Aptuveni 500m uz ZA no *Īpašuma* garām tek Iecavas upe.

Atbilstoši valsts SIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" Zemes dzīļu informācijas sistēmai paredzētās darbības vieta A mala piekļaujas māla atradnes "Spartaks III" iecirknim "Mežezers" (platība ~ 20,05 ha). Citas tuvākās derīgo izrakteņu ieguves vietas – māla atradne "Progress" un smilts atradne "Tetele" – atrodas attiecīgi ~ 0,85 km un ~ 1 km attālumā D virzienā.

Darbības vietai tuvākais reģiona nozīmes kultūras piemineklis "Sveņķīšu skanst" atrodas ~ 3 km attālumā DA virzienā (Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde)

3. attēls. Skats uz Atradnes centrālo daļu, kur paredzēta atmežošana un augsnes virskārtas noņemšana. Skats uz DA no X:491559 Y:279850. 2025.05.23. @K. Millers.

Saskaņā ar Dabas aizsardzības pārvaldes dabas datu pārvaldības sistēmu „Ozols” (turpmāk – DDPS „OZOLS”) pieejamo informāciju, atzinuma sastādīšanas brīdī plānotās darbības teritorijai saistībā ar ornitofaunu nekāda aizsardzības statusa nav. Tā neatrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā (turpmāk – ĪADT) vai mikroliegumā, tai skaitā Eiropas nozīmes aizsargājamā dabas teritorijā (turpmāk – NATURA 2000). Tuvākais mikroliegums īpaši aizsargājamā putna (baltmugurdzenis *Dendrocopos leucotos*) aizsardzībai atrodas ~ 6 km attālumā uz A no *Darbības vietas*. Tuvākā īpaši aizsargājamā teritorija, Eiropas nozīmes aizsargājamā dabas teritorija (*Natura 2000*), dabas liegums "Lielupes palienes pļavas" atrodas ~ 3,5 km attālumā uz DR no *Darbības vietas*. Atbilstoši DDPS "OZOLS" *Darbības vieta* rietumos nelielā posmā robežojas ar īpaši aizsargājamu biotopu 9010* *Veci vai dabiski boreāli meži*. Minētā biotopa laukumi reģistrēti arī ~ 40 m un ~ 70 m attālumā no *Darbības vietas*. Iecavas upes posmā, kurā tiks novadīts no *Atradnes* atsūkņētais ūdens, DDPS „OZOLS” ir reģistrēts īpaši aizsargājams biotops 3260 *Upju straujtecis un dabiski upju posmi*.

Saskaņā ar DDPS „OZOLS”, teritorijā ir 25 Latvijas Valsts meži mežaudžu nogabali. Pēc meža inventarizācijas datiem, faktiski visa *Atradne* ir dažāda vecuma (sākot ar jaunaudzēm un beidzot – pāraugušām audzēm) galvenokārt 25 vēra tipa audzes, kur valdošā suga ir bērzs *Betula sp.*, egle *Picea abies*, vietumis – priede *Pinus sylvestris* un melnalksnis - *Alnus glutinosa*. Tai skaitā vairākas jaunaudzes un izcirtumi centrālajā daļā, perifērijā.

4. attēls. Skats DR virzienā uz Atradni no. X:491689, Y:279867. 2025.05.23. @K. Millers.

Aptuveni 500m attālumā uz A no *Atradnes* perifērijā atrodas botāniskie bioloģiskie zālāji 1,57 ha platībā.

Pēc DDPS „OZOLS” *Atradnes* teritorijā neatrodas neviens no Eiropas Savienības aizsargājamo biotopu (turpmāk ES biotops) poligoniem.

Plānotās darbības vietas apsekošana un metodika

Pirms apsekojumu veikšanas dabā, kamerāli pārbaudīta un izvērtēta DDPS „OZOLS” pieejamā informācija par sugu aizsardzībai prioritāro un/vai inventarizējamo slāņu izvietojumu *Atradnes* teritorijā un tās perifērijā (līdz 500 m) divām sugu grupām, saskaņā ar to aizsardzības plāniem:

1. „Apodziņa *Glaucidium passerinum*, bikšainā apoga *Aegolius funereus*, meža pūces *Strix aluco*, urālpūces *Strix uralensis*, ausainās pūces *Asio otus* un ūpja *Bubo bubo* aizsardzības plāns” (Avotiņš, 2019) (turpmāk – Pūču plāns);

2. „Mazā dzeņa *Dryobates minor*, vidējā dzeņa *Leiopicus medius*, baltmugurdzeņa *Dendrocopos leucotos*, dižraibā dzeņa *Dendrocopos major*, trīspirkstu dzeņa *Picoides tridactylus*, melnās dzilnas *Dryocopus martius* un pelēkās dzilnas *Picus canus* aizsardzības plāns” (Bergmanis et al., 2020) (turpmāk – Dzeņu plāns).

Pēc Pūču plānā pieejamās informācijas, *Atradne* dienvidu daļa sedzas ar īpaši aizsargājamās pūču sugas - apodziņa aizsardzībai prioritāro slāni (OBJECTID 589 pēc DDPS „OZOLS”). Savukārt apodziņa inventarizējamais slānis (OBJECTID 3005 pēc DDPS „OZOLS”) sedzas ar visu atradnes teritoriju un tās perifēriju (500 m).

Veicot datu kamerālo analīzi, jau sākotnēji secināts, ka *Atradnes* dienvidrietumu perifērijā esošā dzīvotnes visdrīzāk ir nepiemērotas apodziņam. Tas saistīts ar to, ka optimālos apstākļos visā izplatības areālā apodziņa apdzīvotie biotopi ir raksturojami kā saimnieciskās darbības maz ietekmēti veci jauktu koku un skujkoki slēgtie (ēnainie) meži. Apodziņa ligzdošanas teritorijas lielums ir saistīts ar biotopu kvalitāti un izolētību – īslaicīgi suga var būt sastopama pat zemas kvalitātes biotopos – vidēja vecuma mežaudzēs, kas veido nelielus plankumus lauksaimniecības ainavā, tomēr ilgstošai teritorijas pastāvēšanai ir nepieciešamas vecas mežaudzes (Avotiņš, 2019).

Tomēr, vadoties pēc piesardzības principa, pieņemts lēmums par to pārliecināties dabā un veikt izpēti saskaņā ar Pūču plāna metodiku. Vienlaikus, eksperti norāda uz faktu, ka apkārtņē jau funkcionē derīgo izrakteņu ieguves karjers, tādēļ maz ticams, ka paredzētā darbība *Īpašumā* varētu radīt vērā ņemamu negatīvu ietekmi uz iespējamo apodziņu un/vai tā populāciju.

Saskaņā ar Dzeņu plānā pieejamo informāciju (DDPS “OZOLS”), *Atradne* nesedzas ne ar vienu no īpaši aizsargājamo dzeņu sugu aizsardzībai prioritārajiem slāņiem. Savukārt perifērijā (500 m) atrodas divas teritorijas, kas saskaņā ar kamerāli pieejamiem datiem tiek pieņemtas kā prioritārās dzīvotnes īpaši aizsargājamai dzeņu sugai – trīspirkstu dzenim. Viena to tām atrodas dažus desmitus metru no *Atradnes* dienvidu robežas (OBJECTID 2708 pēc DDPS „OZOLS”). Otra (OBJECTID 2709 pēc DDPS „OZOLS”), nelielā platībā sedzas ar *Atradnes* perifērijas ārējo austrumu robežu.

Salīdzinot Pūču un Dzeņu plānos atspoguļoto informāciju, dienvidu perifērijā esošais trīspirksta dzeņa prioritārais slānis daļēji sedzas ar apodziņa slāni, kas savukārt daļēji sedzas ar *Atradnes* teritoriju – tās dienvidu daļu. Lai arī šie kamerāli ģenerētie, sugu aizsardzībai prioritārie slāņi, kuru kalibrācija dabā Dzeņu plāna izstrādes laikā nekad nav tikusi veikta, vadoties pēc piesardzības principa, pieņemts lēmums veikt apsekojumus dabā saskaņā ar Dzeņu plānā atspoguļoto metodiku.

Apsekojumu laikā visas sugas provocētas, atskaņojot to balss ierakstus no iPad Pro 11" M4 Wi-Fi + Cellular, izmantojot JBL Flip 5 Bluetooth skandu ar 20W maksimālo skaļruņa izejas jaudu. Visi atskaņotie balss ieraksti ir atbilstoši Pūču un Dzeņu plānu metodikās paustajiem nosacījumiem.

Provocēšanas vietas izvēlētas, ekspertiem kamerāli analizējot DDPS „OZOLS” pieejamo informāciju, saskaņā ar Pūču un Dzeņu plānā atspoguļotajiem inventarizējamiem un/vai prioritārajiem slāņiem, adaptējot staciju atrašanās vietas atbilstoši faktiskajai situācijai lauka apstākļos.

Par Dienas putniem uzskatāms apodziņš un ĪA dzeņu sugas, tomēr ņemot vērā, ka lielākajai daļai dienā aktīvo putnu augstākā aktivitāte dienas gaišajā periodā pārklājas, tad papildus tam visās dienas putnu apsekošanas stacijās tiek atskaņoti arī mežzirbes un vistu vanaga ieraksti.

Mežzirbes un dzeņu sugu provocēšanas ieraksti ir piecas minūtes ilgi un sastāv no: divas minūtes ieraksts – viena minūte pauze – viena minūte ieraksts – viena minūte pauze. Apodziņa un vistu vanaga balss ieraksts ir 10 minūtes ilgs. Diena gaisā laikā provocējamām sugām uzskaites veicamas līdz piecām stundām kopš lokālā saullēkta un sākot no trīs stundām līdz lokālajam saulrietam (Bergmanis et al., 2020). Apodziņam uzskaites veicamas no nautiskās krēslas sākuma no rīta līdz apmēram trīs (maijā un jūnijā) līdz piecas (aprīlī) stundas kopš saullēkta (Avotiņš, 2019).

Vakarlēpju konstatēšanai, sugas balss ieraksts stacijās skaņojams kopā ar griezi vai provocēšanas sesiju papildinot ar citām sugām (piemēram, piemērotās vietās ar ormanīšiem). Ieraksta atskaņošanas sesijas ilgums vakarlēpju provocēšanai, analogi kā Dienas putnu stacijās (5 min.). Savukārt, ņemot vērā griezes augsto vokalizēšanas aktivitāti, sugas provocēšanas ieraksts ir sagatavots vadoties pēc savādākas shēmas, tas ir piecas minūtes ilgs un sastāv no: divas minūtes pauze – divas minūtes ieraksts – viena minūte pauze.

Pēc ģeotelpiskās informācijas sistēmās (turpmāk – *ģis*) pieejamās datu kamerālās analīzes un, ņemot vērā, ka *Īpašumā* plānota atmežošana, nolemts dabā pārbaudīt dienas plēsīgo putnu (g.k. mazā ērgļa *Clanga pomarina*), kā arī citu planētājputnu (piem. melnā stārķa *Ciconia nigra*) iespējamo klātbūtni. Izvērtējot līdz šim apsekotās izpētes teritorijas un to specifiku un lauka darbu pieredzi dažādos plēsīgo putnu monitoringos, izvirzītā mērķa sasniegšanai par piemērotāko atzīta mazā ērgļa *Clanga pomarina* monitoringa parauglaukumos pielietotā metodika, kas pielāgota izpētes veikšanai (Anon, 2020a) (Bergmanis et al., 2020) (Bird & Bildstein, 2007).

Dienas plēsīgo putnu (un melno stārķu) novērojumu veikšana uzskaites stacijās paredzēta 120 minūšu ilgumā katrā stacijā. Šo novērojumu sesiju veikšanai, stacija plānota vietā, kas izvēlēta pamatojoties ar labāku redzamību un to potenciālu saistību ar šo sugu lidošanas trajektorijām – vietēja mēroga paaugstinājumos vai klajumos, vietās, kur ir eksistējoši novērojumi, kas pamato to pārbaudes nepieciešamību.

Balstoties uz ekspertu rīcībā esošo informāciju, izvēlētas 11 novērojumu veikšanas stacijas (1. tabula). Saskaņā ar metodiku, apsekojumi veikti divas reizes ligzdošanas sezonā:

- pirmais apsekojums – maija beigās, kad plēsīgie putni ir atgriezušies no ziemošanas vietām, ieņem ligzdošanas teritorijas un intensīvi riesto;
- otrais apsekojums – laika posmā no jūnija vidus līdz augustam, kad ir izšķīlušies jaunie putni, kuri tiek intensīvi baroti līdz pat ligzdas pamešanas brīdim.

1. tabula. Atskaņošanas vietas koordinātas LKS-92 koordinātu sistēmā

Mērksugas	X coord	Y coord
Dienas putni (IĀ dzeņi, apodziņš, vistu vanags)	491646	280637
Dienas putni (IĀ dzeņi, apodziņš, vistu vanags)	492001	279305
Dienas putni (IĀ dzeņi, apodziņš, vistu vanags)	491440	279740
Dienas putni (IĀ dzeņi, apodziņš, vistu vanags)	490834	279357
Grieze-Vakarlēpis	491189	279943
Grieze-Vakarlēpis	491837	279446
Grieze-Vakarlēpis	492159	280223
Dienas plēsīgie putni	491791	279977
Dienas plēsīgie putni	492140	280231
Dienas plēsīgie putni	491534	279158
Dienas plēsīgie putni	491071	280529

Izpētes gaitā tiek pārbaudītas jau zināmās lielo putnu ligzdas saskaņā ar DDPS “OZOLS” vai privāti iegūtu ģeotelpisko informāciju par tām. Tiek pieņemts, ka par lielajām ligzdām uzskata zaru ligzdas kokos vai infrastruktūras objektos ar diametru 50 cm vai lielāku (Strazds, 2011).

Analizēti aktuālie (atkarībā no sugas, 1 – 5 gadu periodā, līdz ekspertu apsekojumiem dabā) un ticamie DDPS „OZOLS” dati, par putnu sugām, kuras iekļautas Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumos Nr. 396 par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstā (MK noteikumi Nr. 396, 2000) (turpmāk ĪAS), 2012. gada 18. decembra noteikumos Nr. 940 par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu (MK noteikumi Nr. 940, 2012) (turpmāk MIK), kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/147/EK par savvaļas putnu aizsardzību I pielikumā (Direktīva 2009/147/EK, 2009) (turpmāk ES I) un to iespējamām dzīvotnēm *Atradnē* un tās apkārtnē.

Teritorijas ģenerālā izpēte un apsekošana, tās vizuālā un akustiskā kontrole, veikta 2025. gada ligzdošanas sezonā, piemērotos meteoroloģiskajos apstākļos (2. tabula), galvenokārt ejot kājām. Apsekošanas maršruti (skat. 1. pielikumu) izvēlēti tā, lai iegūtu kvalitatīvus datus un maksimālu priekšstatu par *Atradnes* teritorijas ornitofaunu, t.sk. iespējamajām ĪAS/MIK/ES I putnu sugām.

2. tabula. Teritorijas apsekošana 2025. gada ligzdošanas sezonā.

N.p.k.	Datums	Laiks (no – līdz)	Metode	Meteo
1.	2025.05.23.	11:04 – 22:42	Apsekojumu veicis K. Millers. Dienas plēsīgo putnu vizuālā kontrole no fiksēta novērojumu punkta (120 min). Vakarlēpu - Griežu akustiskā kontrole (5min)	D vējš 1– 1 m/s, mākoņi 20% – 50%, +19 °C
2.	2025.05.24.	07:39 – 12:16	Apsekojumu veicis K. Millers. Teritorijas ģenerālā apsekošana ejot kājām, veicot tās vizuālo un akustisko kontroli. Provocētas ĪA dzeņu sugas, mežirbe (5 min) apodziņš (10 min) un vistu vanags (10 min).	bezvējš, skaidras debesis, +12 – 14 °C
3.	2025.05.28.	06:11 – 09:23	Apsekojumu veicis M. Zilgalvis. Teritorijas ģenerālā apsekošana ejot kājām, veicot tās vizuālo un akustisko kontroli. Provocētas ĪA dzeņu sugas, mežirbe (5 min) apodziņš (10 min) un vistu vanags (10 min).	bezvējš, skaidras debesis, +12 – 14 °C
4.	2025.06.17	04:33 – 10:28	Apsekojumu veicis M. Zilgalvis. Teritorijas ģenerālā apsekošana ejot kājām, veicot tās vizuālo un akustisko kontroli. Provocētas ĪA dzeņu sugas, mežirbe (5 min) apodziņš (10 min) un vistu vanags (10 min). Vakarlēpu - Griežu akustiskā kontrole (5min)	R vējš 1– 5 m/s, mākoņi 100%, +15°C
5.	2025.07.28	14:12 - 21:17	Apsekojumu veicis D. Ūlands. Dienas plēsīgo putnu vizuālā kontrole no fiksēta novērojumu punkta (120 min).	A vējš 1– 10 m/s, mākoņi līdz 100%, +23°C
6.	2025.07.29	09:01 - 12:36	Apsekojumu veicis D. Ūlands. Teritorijas ģenerālā apsekošana ejot kājām, Dienas plēsīgo putnu vizuālā kontrole no fiksēta novērojumu punkta (120 min).	D- DR vējš 3 m/s, mākoņi līdz 100%, +23°C

Izmantotā tehnika (K. Millers):

- binoklis Swarovski NL Pure 10x42;
- fotoaparāts Canon R5, objektīvs Canon RF100-500 mm + extender RF 1.4x vai 28-80 mm;
- iPad Pro 11" M4 Wi-Fi + Cellular;
- GPS celiņa ierakstīšana veikta ar viedierīci GARMIN TACTIX® 8 un paralēli ar viedtālruni Sony Xperia 1 MK V (XQ-DQ54) izmantojot aplikāciju Locus Map Pro

- skanda JBL Flip 5, max 20W (atskaņojamo frekvenču diapazons no 65 Hz līdz 20 kHz).
- Drons DJI Avata 2.

Izmantotā tehnika (D. Ūlands):

- binoklis Nikon Monarch HG 10x42;
- pilna kadra fotoaparāts, objektīvs 24-120 mm;
- GPS celiņa ierakstīšana veikta ar viedierīci GARMIN Fēnix 7;
- skanda JBL Flip 5, max 20W (atskaņojamo frekvenču diapazons no 65 Hz līdz 20 kHz).
- Drons DJI Avata 2.

Izmantotā tehnika (M. Zilgalvis), lauka novērojumu veikšanai piesaistītais eksperts:

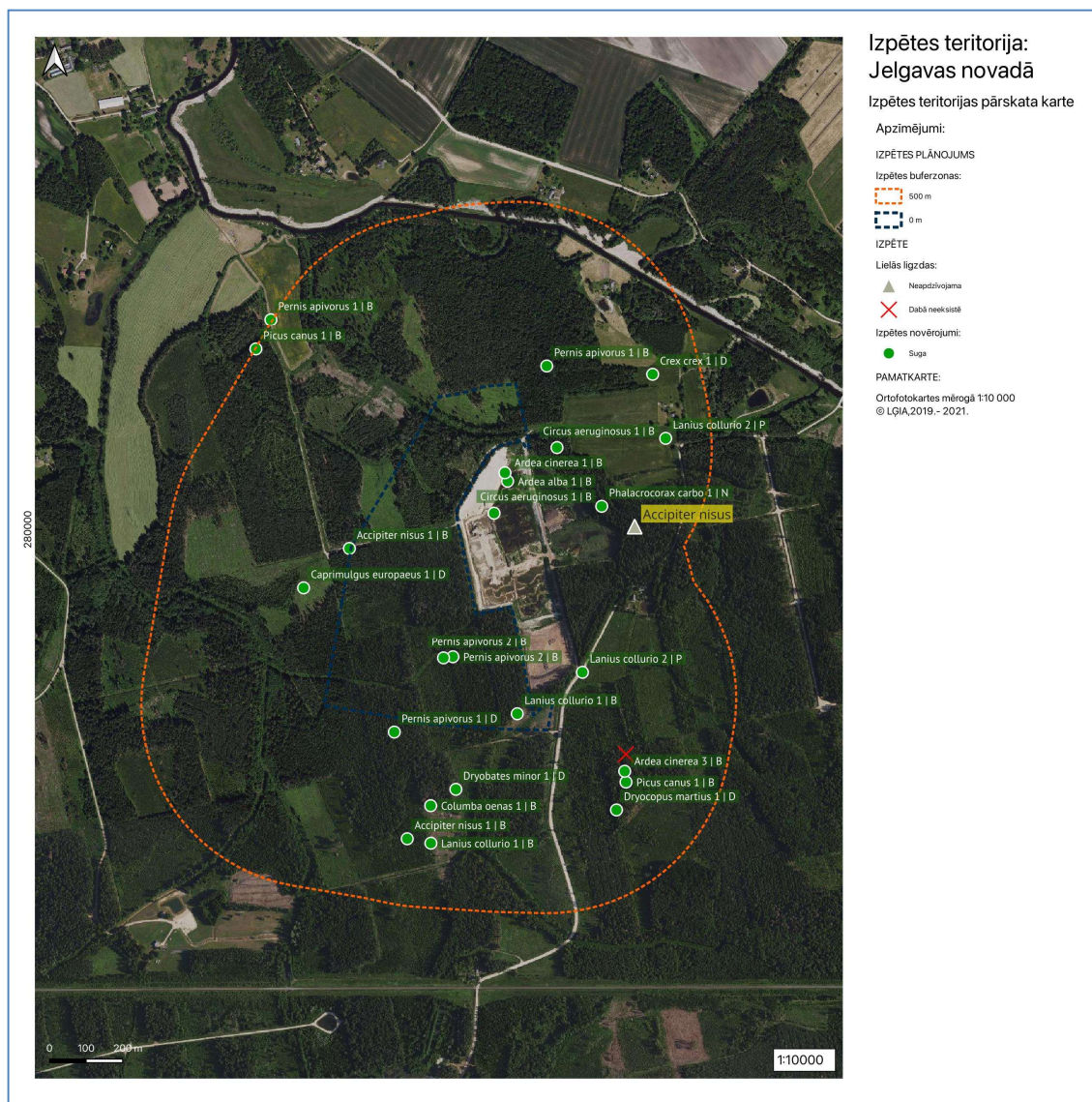
- binoklis Nikon Monarch HG 10x42;
- pilna kadra fotoaparāts, objektīvs 24-70 mm;
- GPS celiņa ierakstīšana veikta ar viedierīci GARMIN Instinct 2x Solar Tactical;
- skanda JBL Flip 5, max 20W (atskaņojamo frekvenču diapazons no 65 Hz līdz 20 kHz).
- Drons DJI Avata 2.

Ekspertu dati

Izpētes laikā kopumā novērotas vismaz 45 dažādas putnu sugas ($n=45$), kuras raksturīgas apsekotajai teritorijai un tajā esošajām dzīvotnēm attiecīgajā gadalaikā. Tādas kā sīlis *Garrulus glandarius*, krauklis *Corvus corax*, paceplītis *Troglodytes troglodytes*, žubīte *Fringilla coelebs* u.c. Starp tām arī 9 ĪAS/ES I un viena MIK suga (meža balodis *Columba oenas*). Faktiski, visas ĪAS/ES I sugas konstatētas Atradnes perifērijā (3. tabula un 5. attēls, kā arī 2. pielikums, klimata datu atšifrējums dots 3. pielikumā).

3. tabula. Atradnes teritorijā un tās perifērijā (500m) konstatētās ĪAS/MIK/ES I putnu sugas

Suga/statuss		Izpētes teritorijā	Perifērijā (līdz 500 m)
Meža balodis <i>Columba oenas</i>	ĪAS/MIK	-	X
Vakarlēpis <i>Caprimulgus europaeus</i>	ĪAS/ES I	-	X
Grieze <i>Crex crex</i>	ĪAS/ES I	-	X
Lielais baltais gārnis <i>Ardea alba</i>	ĪAS/ES I	-	X
Ķīķis <i>Pernis apivorus</i>	ĪAS/ES I	X	X
Niedru lija <i>Circus aeruginosus</i>	ĪAS/ES I	-	X
Pelēkā dzilna <i>Picus canus</i>	ĪAS/ES I	-	X
Melnā dzilna <i>Dryocopus martius</i>	ĪAS/ES I	-	X
Brūnā čakste <i>Lanius collurio</i>	ĪAS/ES I	X	X

5. attēls. Izpētes teritorijā konstatēto putnu novērojumi.

Izpētes laikā citas apsektās teritorijas bioloģiskās daudzveidības un ainavas saglabāšanai nozīmīgas vērtības, piemēram, alejas, zinātniski nozīmīgas sugu atradnes u.c., nav konstatētas. Izstaigājot iepriekš konstatētas lielās ligzdas (X:492012 Y:279383) atrašanās vietu - ligzda netika konstatēta (pieņemts, ka nokritusi).

Izstaigājot nogabalu *Atradnes* A puses perifērijā tika konstatēta vēl nezināma ligzda (X:492035 Y:280007). Apsekojot ligzdu ar dronu un uzņemot fotoattēlus, secināts, ka ligzda nav šogad apmeklēta un visticamāk agrāk to izmantojis zvīrbuļu vanags *Accipiter nisus*.

Ligzda atrodas salīdzinoši tuvu jau izstrādes noslēguma stadijā esošajam karjeram.

Biotopi vērtēti netika – to vērtēšana neietilpst konkrēto ekspertu darba uzdevumā.

DDPS „OZOLS” dati

Analizējot DDPS „OZOLS” (skatīts 2025.08.13) pieejamo sugu dzīvotņu informāciju, atrodami divi ieraksti pēdējo piecu gadu laikā līdz ekspertu veiktajai izpētei dabā. Abas ĪAS/ES I sugas atradās *Atradnes* perifērijā (līdz 500 m) 2021. gada ligzdošanas sezonā (4. tabula).

4. tabula. *Atradnes* teritorijā un tās perifērijā konstatētās ĪAS/MIK/ES I putnu sugas saskaņā ar DDPS „OZOLS”.

Suga/statuss	Statuss	Izpētes teritorijā	Perifērijā (līdz 500 m)
Niedru lija <i>Circus aeruginosus</i>	ĪAS / PD I	-	X
Dzērve <i>Grus grus</i>	ĪAS / PD I	-	X
Pupuķis <i>Upupa epops</i>	ĪAS	-	X

Plānotās darbības radītās ietekmes novērtējums

Meža balodis *Columba oenas* (ĪAS/MIK) ligzdo priežu audzēs kā arī jauktos un lapu koku mežos ar lielu dimensiju dobumainiem kokiem. Regulāri ligzdo izcirtumos saglabātajos kokos vai to grupās. Ligzdošanai galvenokārt tiek izmantoti melno dzilnu kaltie dobumi, var ligzdot arī piemērotos dabiskos dobumos vai mākslīgajās ligzdvietās (LOB, 2002).

Pēc Latvijas ligzdojošo putnu atlanta (Ķerus u. c. 2021) meža baloža populācija Latvijā ilgtermiņā populācijas tendences ir neskaidras. Latvijā ligzdo no 4408-11744 pāru. Atbilstoši starptautiski atzītajiem Starptautiskās Dabas un dabas resursu aizsardzības savienības (International Union for Conservation of Nature, turpmāk tekstā – IUCN) kritērijiem, sugas apdraudētības pakāpe Latvijā novērtēta kā droša (LC - Least concern). Meža balodis novērots **1 reizi** pārlidojumā *Atradnes* perifērijas D daļā.

Šai sugai dobumainu koku kā dzīvotņu struktūru samazināšanās teritorijā vai tās perifērijā var ierobežot piemērotu ligzdošanas vietu pieejamību un līdz ar to samazināt sugas potenciālo ligzdošanas sekmju rādītājus. Izvērtēta pieejamā informācija un dati kā par izpētes teritoriju, tā par meža baloža ligzdošanas specifiku.

Iespējama negatīvā ietekme uz meža balodi, tā populāciju kopumā, *Īpašumā* plānoto darbību un to realizācijas (derīgo izraktenu ieguve) gaitā nav paredzama.

Vakarlēpis *Caprimulgus europaeus* (ĪAS/ES I) ligzdo sausos un skrajos skujkoku mežos, purvainos mežos augsto purvu malās, izcirtumos un jaunaudzēs. Priežu jaunaudzes intensīvi apsaimniekotos mežu masīvos ir nozīmīgākais sugas ligzdošanas biotops Eiropas ziemeļu daļā.

Vakarlēpis ir tumsā un krēslā aktīvs kukaiņēdājs putns. Latvijā ligzdojošās populācijas lielums tiek vērtēts 16500 – 31000 pāru robežās. Atbilstoši IUCN kritērijiem, sugas apdraudētības pakāpe Latvijā novērtēta kā droša (Least Concern). Savukārt īstermiņa un ilgtermiņa izmaiņu tendences tiek vērtētas kā nezināmas (Unknown) (Ķerus u. c. 2021). Veicot audio provokāciju *Atradnes* dienvidu perifērijā aptuveni 100 m attālumā, konstatēts viens sugas īpatnis.

Mežsaimnieciskās darbības rezultātā nepārtraukti veidojas jaunas, sugai piemērotas, dzīvotnes – izcirtumi un vēlāk jaunaudzes.

Iespējama negatīvā ietekme uz vakarlēpi, tā populāciju kopumā, *Īpašumā* plānoto darbību un to realizācijas (derīgo izraktenu ieguve) gaitā nav paredzama.

Brūnās čakstes *Lanius collurio* (ĪAS/ES I) Latvijā ligzdojošās populācijas lielums tiek vērtēts kā 34 608 – 90 346 pāru, sugas populācijas īstermiņa dinamika ir raksturota kā lejupejoša (Decreasing) un ilgtermiņa dinamika tāpat – lejupejoša (Decreasing). Atbilstoši IUCN kritērijiem, sugas apdraudētības pakāpe Latvijā novērtēta kā jutīga (VU - Vulnerable) (Ķerus u. c. 2021).

Kā ligzdošanas dzīvotni galvenokārt izvēlas sausas un saulainas lielākoties klajas ainavas ar nelieliem kokiem vai krūmiem, gan zālājos, gan lauksaimniecības zemēs. Nereti arī meža zemēs ligzdojoša, bet tomēr samērā īsu laika periodu, jo piemērotais biotops (izcirtumi un jaunaudzis) nepieciešamos apstākļus sugas ligzdošanai nodrošina vien dažus gadus (Yosef et al. 2020). Barojas galvenokārt ar bezmugurkaulniekiem, arī ar nelieliem mugurkaulniekiem. Raksturīga īpatnība ir īslaicīgi uzglabāt medību upurus to uzdurot uz dažādiem asiņiem objektiem - zariņiem, ērkšķiem, dzeloņdrātīm (Yosef et al. 2020).

Galvenie apdraudošie faktori ir lauksaimniecības intensifikācija un pieaugoša pesticīdu lietošana (Yosef et al. 2020).

Atradnes teritorijā un perifērijā sastapti divi pāri. Kopā **6 indivīdi**.

Izvērtēta pieejamā informācija un dati kā par izpētes teritoriju, tā par brūnās čakstes ligzdošanas specifiku.

Iespējama negatīvā ietekme brūnai čakstei, tās populācijai kopumā, *Īpašumā* plānoto darbību un to realizācijas (derīgo izraktenu ieguve) gaitā nav paredzama.

Griezes *Crex crex* (ĪAS/ES I) Latvijā ligzdojošās populācijas lielums tiek vērtēts kā 33 874 – 111 512 tēviņu, sugas populācijas īstermiņa dinamika ir raksturota kā lejupejoša (Decreasing), ilgtermiņa dinamika kā pieaugoša (Increasing). Atbilstoši IUCN kritērijiem, sugas apdraudētības pakāpe Latvijā novērtēta kā gandrīz apdraudēta (NT - Near Threatened) (Ķerus u. c. 2021).

Lielākoties atklātā ainavā ligzdojoša suga, kas izteikti saistīta ar vidējas un augstas veģetācijas zālājiem, tai raksturīgas samērā izteiktas ikgadējas populācijas svārstības, kas potenciāli skaidrojams ar tās nomadisko dzīvesveidu (Budka et al., 2021). Galvenie sugu apdraudošie aspekti ir zālāju dzīvotņu platību samazināšanās un intensīvās lauksaimniecības apsaimniekošanas formas (piemēram, pļaušana ligzdošanas laikā) (Arbeiter et al., 2017).

Grieze konstatēta **1 reizi** 350m no *Atradnes* perifērijas ZA pusē, bioloģiski vērtīgā zālāju biotopā, kas nodrošina piemērotus apstākļus sugas ligzdošanai. Plānotās *Atradnes* izstrādes ietekmē trokšņa fona pieaugumu šajā posmā precīzi kvantificēt nav iespējams datu nepietiekamības dēļ (darba režīmi, tehnikas slodze, meteoroloģiskie apstākļi u. c.). Vienlaikus teritorijā jau pastāv esošās karjera darbības radīts trokšņa fons, ko suga līdz šim ir tolerējusi. Attiecīgi pastāv iespējamība, ka, neraugoties uz iespējamiem papildu traucējumiem, suga arī turpmāk uzturēsies un izmantos šo teritoriju.

Izvērtēta pieejamā informācija un dati kā par izpētes teritoriju, tā par griezes ligzdošanas specifiku iespējama negatīvā ietekme uz griezi, tās populāciju kopumā, *Īpašumā* plānoto darbību un to realizācijas (derīgo izraktenu ieguve) gaitā nav paredzama.

Ķīķis *Pernis apivorus* ir ES I pielikuma un Latvijā īpaši aizsargājama putna suga. Latvijā ligzdojošās populācijas lielums tiek vērtēts kā 1063 – 7203 pāru. Sugas populācijas pārmaiņa īstermiņā raksturota kā neskaidra (Uncertain), ilgtermiņa – pieaugoša (Increasing). Atbilstoši IUCN kritērijiem, sugas apdraudētības pakāpe Latvijā novērtēta kā droša (LC) (Ķerus u. c. 2021).

Barības objektu ziņā specifiska dienas plēsīgo putnu suga, kas ligzdo mežos parasti katru gadu būvējot jaunu ligzdu, mazuļus baro galvenokārt ar plēvspārņiem (Strazds, 2002)

Ievērojot piesardzības principu, pieņemts, ka *Atradnes* apkārtnē, teorētiski, varētu ligzdot 1 pāris šīs sugas īpatņu, kas attiecīgi sastāda 0,09% no Latvijā ligzdojošās populācijas.

Plānotās saimnieciskās darbības rezultātā (karjera izveide un derīgo izraktenu ieguve), veidojot jaunus smilšu atbērumus veicot *Atradnes* izstrādi, pastāv potenciāla iespēja barības objektu pieaugumam, kas piesaistītu šīs sugas īpatņus *Atradnes* teritorijai.

Kopsummā *Atradnes* teritorijā/perifērijā ķīķis novērots **4 reizes**. Izvērtēta pieejamā informācija un dati kā par izpētes teritoriju, tā par ķīķa ligzdošanas specifiku.

Ievērojot terminētos saimnieciskās darbības (atmežošanas) ierobežojumus (veicama no 1. augusta līdz 31. martam), iespējami negatīvā ietekme uz ķīķi, tā populāciju kopumā, Īpašumā plānoto darbību un to realizācijas (derīgo izraktenu ieguve) gaitā nav paredzama.

Niedru lija *Circus aeruginosus* ir Īpaši aizsargājama putna suga un EP Putnu direktīvas I pielikumā iekļauta suga. Latvijā ligzdojošās populācijas lielums tiek vērtēts kā 7715 – 22056 mātītes. Sugas populācijas pārmaiņas: īstermiņā NESKAIDRA, ilgtermiņā NEZINĀMA; apdraudētības pakāpe Latvijā novērtēta kā droša (LC – Least Concern) (Ķerus et al., 2021).

Sugas ligzdošana galvenokārt saistīta ar **mitrājiem, īpaši niedrājiem**. *Atradnes* teritorijā atrodas vairākas ieguves vietas, kurās pakāpeniski uzkrājas ūdens, un laika gaitā tās aizaug ar niedrēm, radot potenciāli piemērotus apstākļus niedru lijas ligzdošanai vai barošanās aktivitātēm.

Niedru lija *Atradnes perifērijā* redzēta **2 reizes**. Ņemot vērā plānoto saimniecisko darbību, tās apjomu un ierobežoto ietekmes mērogu, negatīva ietekme uz niedru lijas vietējo populāciju nav sagaidāma. To apstiprina arī apskatot DDPS „OZOLS” pieejamo sugu dzīvotņu informāciju, kur šī suga ir novērota atkārtoti attiecīgi 2021, 2022. gadā.

Iespējama negatīvā ietekme niedru lijai, tās populācijai kopumā, Īpašumā plānoto darbību un to realizācijas (derīgo izraktenu ieguve) gaitā nav paredzama.

Pelēkā dzilna *Picus canus* Īpaši aizsargājama putna suga un EP Putnu direktīvas I pielikumā iekļauta suga. Latvijā ligzdojošās populācijas lielums tiek vērtēts kā 3000 – 5000 pāru. Sugas populācijas pārmaiņas: īstermiņā NESKAIDRA; ilgtermiņā, sugas apdraudētības pakāpe Latvijā novērtēta kā droša (LC – Least Concern) (Ķerus et al., 2021).

Pelēkā dzilna ir ekoloģiski plastiska attiecībā uz apdzīvoto vidi – sastopama strukturāli daudzveidīgos mežos, kuros jābūt (daudz) robežām starp dažāda vecuma un augstuma audzēm. Pārsvārā tie ir lapu koku meži, var būt arī augļu dārzi, parki un meža joslas gar upēm. Tai ir plašas ligzdošanas teritorijas (100-200 ha ligzdošanas sezonā, ārpus ligzdošanas sezonas līdz pat 10 000 ha vai plašākas), kurās var būt dažāda mežainība, bet nozīmīgas ir tajos sastopamās dzīvotnes un struktūras — ir nepieciešami gan lielu dimensiju koki un vecākas mežaudzes, gan skudrām bagātas vietas (Bergmanis et al., 2020).

Suga konstatēta *Atradnes* atbilstoši ZR un DA perifērijā **2 reizes**, kas drīzāk norāda uz īslaicīgu uzturēšanos plašākas barošanās teritorijas ietvaros, nevis ligzdošanu karjera tiešā tuvumā. Ņemot vērā sugas plašo teritoriju izmantošanas raksturu un piemērotu dzīvotņu pieejamību ārpus ieguves vietas, plānotā karjera izstrāde nevar tikt uzskatīta par būtisku apdraudējumu pelēkā dzilnas populācijai un tās aizsardzības stāvoklim Latvijā.

Melnā dzilna *Dryocopus martius* Latvijā Īpaši aizsargājama putna suga un EP Putnu direktīvas I pielikumā iekļauta suga. Latvijā ligzdojošās populācijas lielums tiek vērtēts kā 6000 - 10000 pāru. Sugas populācijas pārmaiņas: īstermiņa STABILA (Stable) un ilgtermiņa SAMAZINĀS (Decreasing). Atbilstoši IUCN kritērijiem, sugas apdraudētības pakāpe kā droša (LC - Least Concern) (Ķerus et al., 2021) apdzīvo audzes ar daudzveidīgu koku sugu sastāvu, gan tādās, kur izteikti dominē viena suga, tā sastopama gan lielos vienlaidus meža masīvos, gan arī mozaīkveida ainavā. Var dzīvot gan audzēs ar daudzveidīgu koku sugu sastāvu, gan tādās, kur izteikti dominē viena suga. Latvijā veiktā melnās dzilnas biotopu piemērotības analīzes liecina, ka sugai ir nepieciešami lielu dimensiju koki, kuriem nav noteikti jāveido plašas audzes, bet tiem ir jābūt izklaidus sastopamiem visā ligzdošanas iecirknī. Ligzdošanas teritorija samērā liela no 253 līdz 316 ha (Bergmanis et al., 2020).

Atradnes teritorijā suga konstatēta **1 reizi** pašā DA perifērijā, kas drīzāk norāda uz īslaicīgu uzturēšanos plašākas barošanās vai ligzdošanas teritorijas ietvaros, nevis ligzdošanu pašā karjera tuvumā.

Izvērtēta pieejamā informācija un dati kā par izpētes teritoriju, tā par melnās dzilnas ligzdošanas specifiku. Būtiska negatīva ietekme uz melnās dzilnas populāciju ne lokālā, ne valstiskā mērogā nav paredzama.

Baltais gārnis *Ardea alba*. Latvijā īpaši aizsargājama putna suga un EP Putnu direktīvas I pielikumā iekļauta suga. Latvijā ligzdojošās populācijas lielums tiek vērtēts kā 750 - 1 000 pāru. Sugas populācijas pārmaiņas: īstermiņa PIEAUG (Increasing) un ilgtermiņa PIEAUG (Increasing). Atbilstoši IUCN kritērijiem, sugas apdraudētības pakāpe kā droša (LC - Least concern) (Ķerus et al., 2021) Apdzīvo mitrājus, gan iekšzemē, gan piekrastē: palienes, upju malas, ezeru krastus, zivju dīķus, notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, jūras piekraste. Bieži arī lauksaimniecības zemēs, meliorācijas grāvjos, retāk sausās ganībās un rapša laukos (McCrimmon Jr., et al., 2020).

Ligzdo kolonijās, Latvijā lielākos niedrājos, ne reti jauktu sugu (ar zivju gārni *Ardea cinerea*) kolonijās. Barojas galvenokārt ar zivīm, taču neizvairās arī no citiem dzīvnieku valsts barības objektiem (McCrimmon Jr., et al., 2020).

Galvenie apdraudoši faktori ir dzīvotņu iznīcināšana un ķīmisko vielu, tai skaitā smago metālu akumulēšana (McCrimmon Jr., et al., 2020).

Suga novērota **1 reizi** virs jau izstrādē esošās karjera ūdenstilpnes. Ņemot vērā ekoloģisko plastiskumu un spēju pielāgoties cilvēka pārveidotai videi, iespējams, ka karjera paplašināšana radīs piemērotākus apstākļus barošanās iespējām un veicinās regulārāku sugas klātbūtni teritorijā. Eksperti norāda, ka suga manīta vienu reizi, kas varētu norādīt, ka sugai atrodas *Atradnes* teritorijā/perifērijā ir epizodisks raksturs. Būtiska negatīva ietekme uz baltā gārņa populāciju ne lokālā, ne valstiskā mērogā nav paredzama.

Apodziņš *Glaucidium passerinum* ir ĪAS/MIK/ES I suga un tā ligzdošanas vietu aizsardzības nodrošināšanai var tikt veidoti mikroliegumi 2 – 10 ha platībā (Avotiņš, 2019).

Latvijā ligzdojošās populācijas lielums tiek vērtēts kā 3671 – 9464 pāru, sugas populācijas tendences gan īstermiņā, gan ilgtermiņā ir neskaidras (Uncertain). Atbilstoši starptautiski IUCN kritērijiem, sugas apdraudētības pakāpe Latvijā novērtēta kā jutīga (VU – Vulnerable) (Ķerus et al., 2021).

Apodziņš uzskatāms par lietussarga sugu bioloģiskās daudzveidības aizsardzībā mežos. Apdzīvo galvenokārt vidēja vecuma un vecus lapu koku vai jauktu koku mežus ar atsevišķiem, veciem, dobumainiem kokiem (Avotiņš, 2019).

Apodziņš ir sekundārs dobumperētājs, tā ligzdošanas teritorijas lielums ir ap 240 ha, tomēr tas ir variējošs atkarībā no ligzdošanas teritorijas kvalitātes. Apodziņa sastopamība saistīta ar plašiem mazāk traucētu (saimnieciskās darbības un biotopu fragmentācijas) mežu masīviem, kas kopumā raksturojami kā saimnieciskās darbības maz ietekmēti veci jauktu koku un skujkoki slēgtie (ēnainie) meži. Par nozīmīgākajiem sugas sastopamību un blīvumu noteicošajiem faktoriem atzīta pieaugušu un pāraugušu skujkoku un jauktu koku mežu platība (pozitīva ietekme), mežaudžu fragmentācijas līmenis (pozitīva ietekme lielākām vienlaidus mežu platībām), savukārt negatīva ietekme ir konstatēta lapu koku mežiem (tīraudzēm), pat, ja tie ir taksēti kā pāraugušas audzes. Tajā pašā laikā par koku sugu sastāvu nozīmīgākas ir mežaudzēs esošās struktūras, kas acīmredzot rada sugai piemērotākus apstākļus – struktūras ligzdošanai, slēptuves un barošanās nišas (Avotiņš, 2019).

Saskaņā ar Pūču plānā pieejamo ģeotelpisko informāciju un izpētes metodiku apodziņa aizsardzībai inventarizējamais slānis ir attiecināms uz visu *Atradnes* un lielu perifērijas daļu, savukārt aizsardzībai prioritārais slānis ir attiecināms uz *Atradnes* D daļu un daļu perifērijas.

Izpētes laikā secināts, ka apodziņa prioritārā slāņa centrālo daļu šķērso kvadraciklu/džipu izmantota stiga (4. attēls) radot būtisku traucējumu šīs sugas potenciālajai ligzdošanai un barošanās aktivitātēm, samazina dzīvotnes kvalitāti un var veicināt ilgtermiņā nelabvēlīgu ietekmi uz sugas uzturēšanos teritorijā. Esošā karjera izstrādes stadijā radītais

paaugstinātais trokšņu līmenis, kas pielīdzināms pastāvīgas mežizstrādes radītajam troksnim, būtiski samazina teritorijas piemērotību apodziņa ligzdošanai un barošanās aktivitātēm. Līdz ar to sugas klātbūtne šeit vērtējama kā maz ticama. To apliecina arī DDPS „OZOLS” datubāzē pieejamā informācija, kur šī suga līdz šim nav fiksēta, kā arī lauka apsekojumu rezultāti – pārbaudot sugai piemērotos meža biotopus un veicot audio provokācijas, apodziņa klātbūtne dotajā teritorijā netika konstatēta. Tuvākā sugas atradne ir 1km uz D no *Atradnes* perifērijas malas.

Izvērtēta pieejamā informācija un dati kā par izpētes teritoriju, tā par apodziņa ligzdošanas specifiku. Izpētes laikā, sugas klātbūtne netika konstatēta. Iespējama negatīvā ietekme uz apodziņu, tā populāciju kopumā, īpašumā plānoto darbību un to realizācijas (derīgo izrakteņu ieguve) rezultātā nav paredzama.

6. attēls. Skats uz R no X:491446 Y:279369. 2025.05.24. @K. Millers.

Trīspirkstu dzenis *Picoides tridactylus* Latvijā īpaši aizsargājama putna suga, kuras aizsardzībai var tik veidoti mikroliegumi 2 – 10 ha platībā, un EP Putnu direktīvas I pielikumā iekļauta suga. Latvijā samērā reti ligzdojoša dzeņu suga, kas saistīta ar lielākiem meža masīviem, sastopama skuju koku un jauktos mežos, kuros samērā daudz egles, arī melnalkšņu dumbbrājos, sugai nav piemērota mozaīkveida ainava. Trīspirkstu dzenim raksturīga saistība ar bagātīgu atmirušās koksnes daudzumu audzē - kukaiņu postījumiem, vējgāzēm, bebrainēm (Bergmanis et al., 2020).

Īpaši piemērotos apstākļos Trīspirkstu dzeņu teritorijas platība var būt sākot ar 20 ha, līdz pat vairāk kā 260 ha (Bergmanis et al., 2020).

Saskaņā ar Dzeņu plānā pieejamo ģis informāciju un izpētes metodiku trīspirkstu dzeņa aizsardzībai prioritārie slāņi ir attiecināmi uz *Atradnes* perifēriju (līdz 500 m) D un A virzienos. Izvērtēta pieejamā informācija un dati kā par izpētes teritoriju, tā par trīspirkstu dzeņa ligzdošanas specifiku.

Izpētes laikā, apsekojot teritoriju atbilstoši metodikai, sugas klātbūtne konstatēta netika. Iespējama negatīvā ietekme uz trīspirkstu dzeni, tā populāciju kopumā, Īpašumā plānoto darbību un to realizācijas (derīgo izraktenu ieguve) rezultātā nav paredzama.

Balstoties uz līdzšinējo pieredzi, kas iegūta reālos lauka darbu apstākļos, izpētē u.c., un salīdzinot reālo situāciju dabā ar Dzeņu plānā atspoguļotajiem prioritārajiem slāņiem, secināts, ka Dzeņu plāns, tāpat kā jebkurš cits informācijas avots, darbā ir izmantojams, bet nav un nevar būt uzskatāms par statistisku un absolūtu vienību.

Dzērve *Grus grus* Latvijā īpaši aizsargājama putna suga un EP Putnu direktīvas I pielikumā iekļauta suga. Latvijā ligzdojošās populācijas lielums tiek vērtēts kā 2800 - 10000 pāru. Sugas populācijas pārmaiņas: īstermiņa PIEAUG (Increasing) un ilgtermiņa PIEAUG (Increasing). Atbilstoši IUCN kritērijiem, sugas apdraudētības pakāpe kā droša (LC - Least Concern) (Ķerus et al., 2021).

Vēsturiski tipiski purvos ligzdojoša putnu suga. Mūsdienās, arī purvos un to malās, tomēr, šķiet, daudz biežāk ārpus purviem - bebrainēs, mitrās ieplakās pļavās, pārmitros izcirtumos un citās mitrainēs tai skaitā arī pārmitros mežos. Sugas sastopamība Latvijā pēdējo desmitgažu laikā ievērojami pieaugusi – ja vēl pagājušā gadsimta astoņdesmitajos gados dzērves galvenokārt bija sastopamas lielākos purvos (Ķerus et al., 2021), tad mūsdienās sugas ligzdošana konstatējama arī dažādos cita veida mitrājos. Rudeņos, pirms migrācijas uzsākšanas sugai raksturīgi pulcēties ievērojama skaita baros lauksaimniecības zemēs ap lielākām nakšņošanai izmantojamām mitrzemēm (Berndtson et al., 2023), Latvijā tie galvenokārt ir purvi, piemēram, Teiču purvs, Ķemeru tīrelis.

Izpētes laikā, apsekojot teritoriju atbilstoši metodikai, sugas klātbūtne konstatēta netika.

Iespējama negatīvā ietekme uz dzērvi tās populāciju kopumā, Īpašumā plānoto darbību un to realizācijas (derīgo izraktenu ieguve) rezultātā nav paredzama.

Saskaņā ar DDPS „OZOLS” datiem plānotās darbības teritorijā 2014. gadā konstatēta ĪAS - pupuķa *Upupa epops* klātbūtne. Eksperti norāda, ka esošā karjeru vide nav piemērota pupuķa ligzdošanai, jo tajā trūkst šai sugai nepieciešamo dobumainu koku vai citu atbilstošu ligzdošanas vietu. Tomēr, ņemot vērā pupuķa barošanās paradumus, iespējams, ka pēc ligzdošanas sezonas karjera atklātās teritorijas īslaicīgi tiek izmantotas kā barošanās un pārlidošanas vietas jaunajiem putniem.

Ņemot vērā iepriekš minēto, pastāv neliela iespējamība pupuķa klātbūtnei karjerā pēc ligzdošanas sezonas, taču būtiska ietekme uz sugas populāciju no plānotās darbības netiek prognozēta.

Veicot teritorijas apsekošanu ejot kājām, *Atradnes* centrālajā daļā tika īstenotas audio provokācijas sesijas ar mērķi pārbaudīt, vai niedrāja biotopā nav konstatējama ormanīša klātbūtne. **Izpētes laikā sugas klātbūtne netika konstatēta.**

Dienas plēsīgo putnu novērojumu rezultātā secināts, ka *Atradnes* un/vai tā perifērijā uzturas, ķīķis, niedru lija.

NATURA 2000 teritorija “Lielupes palienes pļavas” atrodas aptuveni 2,8 km uz dienvidrietumiem no faktiskās *Atradnes* darbības robežas.

Nemot vērā ievērojamo attālumu no plānotās derīgo izraktenu vietas, iespējama negatīvā ietekme uz abu NATURA 2000 teritoriju ornitofaunu, t.sk. ĪAS/MIK/ES I putnu sugām, Īpašumā plānoto darbību un to realizācijas (derīgo izraktenu ieguve) gaitā nav paredzama.

Rekomendācijas

- Nelabvēlīgās ietekmes mazināšanai uz iespējamo ĪAS/MIK/ES I sugu ligzdošanu, tai skaitā arī to sugu, kuras netika konstatētas fenoloģisko īpatnību un/vai apstākļu sakritību rezultātā, bet, kuru klātbūtne teritorijā hipotētiski ir iespējama, **apauguma/veģetācijas novākšanas un atmežošanas darbi plānojami un veicami, ievērojot maksimālās piesardzības principu, laika posmā no 1. augusta līdz 31. martam.**

- Pēc derīgo izrakteņu ieguves noslēguma, kā iespējamais rekultivācijas veids tiek rekomendēts - karjera appludināšana.

Ietekmju novērtējuma kopsavilkums

- *Atradnes* teritorijā nav konstatētas retas, aizsargājamas sugas un to dzīvotnes, kas atrodas ārpus ĪADT un mikroliegumiem.
- Apsekojumu laikā *Atradnes* teritorijā/perifērijā konstatētas 10 ĪAS/ES I putnu sugas.
- *Atradnes* teritorijā plānotās darbības (derīgo izrakteņu ieguve) un to radītā ietekme neskar nevienu ĪADT, NATURA 2000 vai mikrolieguma teritoriju, to ornitofaunu, t.sk. ĪAS/MIK/ES I putnu sugas.
- Sugu plānos „Pūces” un „Dzeņi” atspoguļotie dati ir izmantojami tikai un vienīgi kā papildus informācija par teritoriju, nevis kā absolūta, statistiska informācija. Eksperti atkārtoti norāda, ka abi sugu plāni ir tikai un vienīgi rekomendējoša rakstura un tiem nav likuma spēka.
- Sugu plāna „Dzeņi” izstrādes laikā veidotie prioritārie ligzdošanas slāņi ir ģenerēti kamerāli, ne reti izmantojot (novecojušus) datus un informāciju, kas nesaskan ar aktuālo un faktisko situāciju dabā (prioritārais slānis pārklājas ar izcirtumiem, ūdenstilpēm, lauksaimniecības zemēm u.c.), vai ietver dzīvotnes, kas ir suboptimālas, vai pilnībā nepiemērotas konkrētai putnu sugai.

Izvērtējot situāciju dabā, analizējot 2025. gada ligzdošanas sezonas laikā iegūtos datus un citu pieejamo ticamo informāciju, secināts, ka *Atradnē* plānotā darbība un tās realizācija dabā (derīgo izrakteņu ieguve atradnē “Spartaks III” iecirknī “Spartaks I”, visticamāk neradīs būtisku negatīvu ietekmi un apdraudējumu apsekotās teritorijas ornitofaunai, t.sk. iespējami sastopamajām ĪAS/MIK/ES I sugām, to populācijām kopumā, dzīvotnēm un/vai barošanās iespējām ne lokālā, ne valstiskā mērogā pārskatāmā laika periodā (tuvākie daži gadi, ekspertu rīcībā nav informācija par citiem sugas potenciāli ietekmējošiem apstākļiem, taču nav izslēdzama tādu iespējamā klātbūtne, piemēram, mežsaimnieciskā darbība vai antropogēnā noslodze teritorijas apkaimē).

Plānojot atmežošanas, apauguma/veģetācijas, zemes virskārtas novākšanas darbus, tiek rekomendēts ievērot terminētos darbības ierobežojumus – minētās darbības veicamas laika posmā no 1. augusta līdz 31. martam.

Izmantotā literatūra un informācijas avoti

Arbeiter, S., Roth, T., Helmecke, A., Haferland, H.-J., & Bellebaum, J. (2017). How to count a vagabond? – Population estimation in the Corncrake *Crex crex*. *VOGELWELT*, 137, 75-79.

Anon 2020a. Mazā ērgļa, klinšu ērgļa, jūras ērgļa, zivjērgļa, vistu vanaga un melnā stārķa monitorings. LVM vadlīnijas vides monitoringam. AS „Latvijas valsts meži” iekšējo tiesību akts.

Avotiņš jun. A. 2019. Apodziņa *Glaucidium passerinum*, bikšainā apoga *Aegolius funereus*, meža pūces *Strix aluco*, urālpūces *Strix uralensis*, ausainās pūces *Asio otus* un ūpja *Bubo bubo* aizsardzības plāns. Latvijas Ornitoloģijas biedrība, Rīga.

Bergmanis M., Priednieks J., Avotiņš A., Priediece I. 2020. Mazā dzeņa *Dryobates minor*, vidējā dzeņa *Leiopicus medius*, baltmugurdzeņa *Dendrocopos leucotos*, dižraibā dzeņa *Dendrocopos major*, trīspirkstu dzeņa *Picoides tridactylus*, melnās dzilnas *Dryocopus martius* un pelēkās dzilnas *Picus canus* aizsardzības plāns. Latvijas Ornitoloģijas biedrība, Rīga.

Bergmanis U., Auniņš A., Petriņš A., Cīrulis V., Granāts J., Opermanis O., Soms A. 2015. Population size, dynamics and reproduction success of the lesser spotted eagle (*Aquila pomarina*) in Latvia. *Slovak Raptor Journal* 9: 45–54

Berndtson, S., Liao, W., & Nummi, P. (2023). Time budget of common cranes (*Grus grus*) varies between habitats: implications for management. *Baltic Forestry*, 29(2), id691. <https://doi.org/10.46490/bf691>

Bird D. M., Bildstein K. L. 2007. *Raptor Research and Management Techniques*. Hancock House Publishers

Budka, M., Kokociński, P., Bogawski, P., Nowak, M., Biały, J. T., & Machura, M. (2021). Seasonal changes in distribution and abundance of a local Corncrake population. *Journal of Ornithology*, 162(1), 17-29.

Dabas aizsardzības pārvalde. (2025). *Vēstule par konsultāciju iespējamo ietekmi uz dabas vērtībām un Natura 2000 teritoriju*. Nr. 4.9/2351/2025-N, 16.04.2025. Sigulda.

Dabas datu pārvaldības sistēma „Ozols”: <https://ozols.gov.lv/> [skatīts 13.08.2025.]

Enerģētikas un vides aģentūra. (2025). *Programma ietekmes uz vidi novērtējumam derīgo izrakteņu (māla) ieguvei atradnes “Spartaks III” iecirknī “Spartaks II” Cenu pagastā, Jelgavas novadā*. Nr. 10.6/8/2025, 10.03.2025. Rīga.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību

MK 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr. 396. [skatīts 2023. g. 07. novembrī]. Pieejams:

<https://likumi.lv/ta/id/12821>

MK 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 940. [skatīts 2023. g. 07. novembrī]. Pieejams:

<https://likumi.lv/ta/id/253746>

McCrimmon Jr., D. A., J. C. Ogden, G. T. Bancroft, A. Martínez-Vilalta, A. Motis, G. M. Kirwan, and P. F. D. Boesman (2020). Great Egret (*Ardea alba*), version 1.0. In *Birds of the World* (S. M. Billerman, Editor). Cornell Lab of Ornithology, Ithaca, NY, USA. <https://doi.org/10.2173/bow.greegr.01>

Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde. (n.d.). *Svenķīšu skanst (ID 1016)*. Mantojums – Kultūras pieminekļu datubāze. Pieejams: <https://mantojums.lv> [skatīts: 13.08.2025]

Strazds, M. (Ed.). (2011). *Lielo ligzdu noteicējs*. Latvijas Ornitoloģijas biedrība.

Strazds, M. (2002). *Latvijas mežu putni* (2. izdevums). Latvijas Ornitoloģijas biedrība.

K. Millera lauka piezīmes

Ķerus, V., Dekants, A., Auniņš, A., & Mārdega, I. (2021). *Latvijas ligzdojošo putnu atlanti 1980–2017. Putnu skaits, izplatība un to pārmaiņas*. Rīga: Latvijas Ornitoloģijas biedrība

Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” (LVGMC).

(2022). *Zemes dzīļu informācijas sistēma*. Pieejams: <https://videscentrs.lv/gmc.lv/iebuve/zemes-dzilu-informācijas-sistema> [skatīts: 13.08.2025]

Yosef, R., ISWG International Shrike Working Group, and D. A. Christie . 2020a. Red-backed Shrike (*Lanius collurio*), version 1.0. In *Birds of the World* (J. del Hoyo, A. Elliott, J. Sargatal, D. A. Christie, and E. de Juana, Editors). Cornell Lab of Ornithology, Ithaca, NY, USA.

Atzinums sastādīts uz divdesmitdivām (22) lapām ieskaitot pielikumus.

Atzinuma derīguma termiņš: Atzinums derīgs līdz 2026. gada 31. decembrim.

Atzinums sastādīts saskaņā ar Ministru kabineta 2010.gada 30.septembra noteikumiem Nr.925 „Sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertu atzinuma saturs un tajā ietvertās minimālās prasības”

DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

1. Pielikums Izpētes un Īpašuma teritorija

Dabas aizsardzības
pārvalde

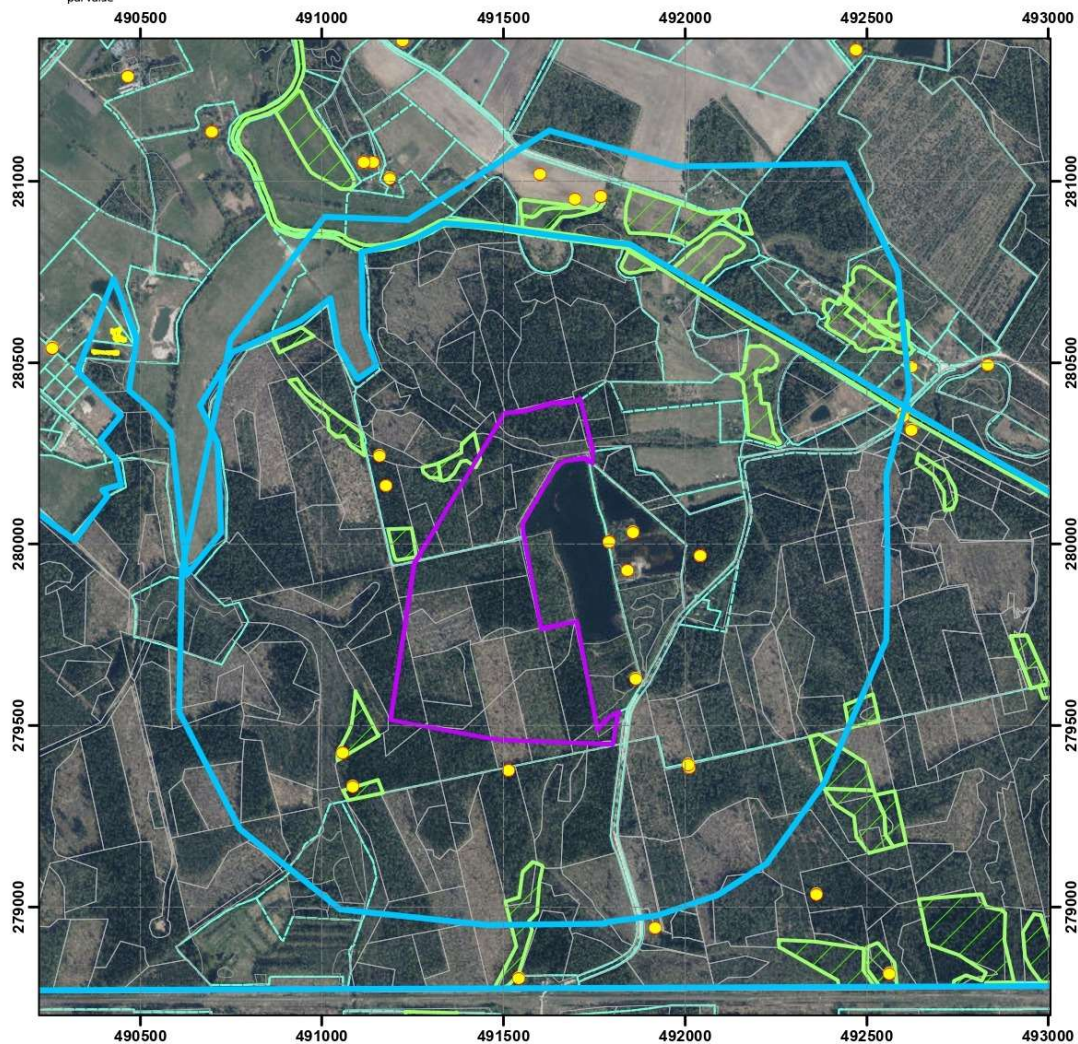
Dabas datu pārvaldības sistēma OZOLS

ERAF

IEGULDĪJUMS
TAVĀ
NĀKOTNĒ

1:15 000

Apzīmējumi

Paredzētās darbības vieta	Sugu dzīvotnes (punkti)	Nogabali
Izpētes teritorija	Sugu dzīvotnes (laukumi)	Zemes vienības
Dižkoks	ĪA Biotopi	bufferLV_forcache
Mikroliegumi		
Mikroliegumu buferzonas		

0 0,2 0,4 0,8 km

Izmantoti: Ortofotokarte mērogā 1:10 000 © Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra, (2008)
Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmas dati, 2017. gads

2. Pielikums. Izpētes laikā reģistrēto sugu novērojumi.

date	xkoord	ykoord	observer	suga	dzinums	vecums	skats	pazime	temp	veja_virziens	vejs_bft	brazmas_bft	brazmu_reg	makoni	nokrisni	nokr_veids	saule_meness	dzirgamba
2025-05-23	491715	279494	KM	<i>Lanius collurio</i>	NA	AD	1	B	19	5	1	3	1	2	0	0	3	1
2025-05-23	491547	279287	KM	<i>Dryobates minor</i>	NA	AD	1	D	19	5	1	3	1	2	0	0	3	1
2025-05-23	491479	279140	KM	<i>Lanius collurio</i>	NA	AD	1	B	19	5	1	3	1	2	0	0	3	1
2025-05-23	491414	279152	KM	<i>Accipiter nisus</i>	NA	AD	1	B	19	5	1	3	1	2	0	0	3	1
2025-05-23	491539	279649	KM	<i>Pernis apivorus</i>	NA	AD	2	B	19	5	1	3	1	2	0	0	3	1
2025-05-23	491893	279607	KM	<i>Lanius collurio</i>	NA	AD	2	P	24	5	1	3	1	4	0	0	1	1
2025-05-23	492121	280249	KM	<i>Lanius collurio</i>	NA	AD	2	P	18	5	1	3	1	2	0	0	1	1
2025-05-23	491131	279840	KM	<i>Caprimulgus europaeus</i>	NA	AD	1	D	18	5	1	3	1	2	0	0	0	1
2025-05-23	491256	279948	KM	<i>Accipiter nisus</i>	NA	AD	1	B	18	5	1	3	1	2	0	0	0	1
2025-05-24	491513	279646	KM	<i>Pernis apivorus</i>	NA	AD	2	B	12	9	0	0	0	0	0	0	3	2
2025-05-28	492012	279307	MZ	<i>Picus canus</i>	NA	AD	1	B	12	9	0	0	0	0	0	0	3	2
2025-05-28	491986	279231	MZ	<i>Dryocopus martius</i>	NA	AD	1	D	12	9	0	0	0	0	0	0	3	2
2025-06-17	492009	279336	MZ	<i>Ardea cinerea</i>	NA	AD	3	B	15	7	2	3	1	4	0	1	1	1
2025-06-17	492085	280424	MZ	<i>Crex crex</i>	NA	AD	1	D	12	7	2	3	1	1	0	0	0	1
2025-07-28	491946	280063	DU	<i>Phalacrocorax carbo</i>	NA	AD	1	N	24	3	1	2	1	4	0	0	1	1
2025-07-28	491689	280132	DU	<i>Ardea alba</i>	NA	AD	1	B	24	3	1	2	1	4	0	0	1	1
2025-07-28	491681	280155	DU	<i>Ardea cinerea</i>	NA	AD	1	B	24	3	1	2	1	4	0	1	0	1
2025-07-28	491652	280044	DU	<i>Circus aeruginosus</i>	M	AD	1	B	24	3	1	2	1	4	0	1	0	1
2025-07-28	491042	280575	DU	<i>Pernis apivorus</i>	NA	AD	1	B	23	6	3	4	1	4	0	1	0	1
2025-07-28	491001	280493	DU	<i>Picus canus</i>	NA	AD	1	B	23	6	3	4	1	4	0	1	0	1
2025-07-28	491796	280447	DU	<i>Pernis apivorus</i>	NA	AD	1	B	24	3	1	2	1	4	0	0	1	1
2025-07-28	491824	280224	DU	<i>Circus aeruginosus</i>	M	AD	1	B	24	3	1	2	1	4	0	0	1	1
2025-07-29	491478	279242	DU	<i>Columba oenas</i>	NA	AD	1	B	23	5	2	2	1	4	0	1	1	1
2025-07-29	491379	279444	DU	<i>Pernis apivorus</i>	NA	AD	1	D	23	5	2	2	1	4	0	1	1	1

3. Pielikums. Klimata datu reģistrēšanas atšifrējums.

Gaisa temperatūra: Iespēju robežās raksturota izmantojot t° vērtību, kas nolasīta no pieejamā inventāra.

Vēja virziens

1 – N; 2 – NE; 3 – E; 4 – SE; 5 – S; 6 – SW; 7 – W; 8 – NW; 9 – NA/mainīgs/nenosakāms/bezvējš.

Vēja un vēja brāzmu stiprums tiek raksturots izmantojot boforta skalu:

0 – bezvējš. Koku lapas nekustas. Ūdens virsma spoguļgluda;

1 – vēja vēsma. Var noteikt vēja virzienu. Uz ūdens virsmas nelieli zvīņveida vilniši;

2 – viegls vējš. Vēja kustību jūt uz sejas. Čaukst koku lapas. Uz ūdens īsi, stāvi viļņi;

3 – lēns vējš. Kustas lapas un sīkie zariņi. Sāk kustēties garāka zāle un labība. Viļņu virsotnes plīst bez putām;

4 – mērens vējš. Lokās tievie koku zari. Gaisā ceļas putekļi. Viļņojas zāle un labība. Jūrā viļņi kļūst garāki, virsotnēm plīstot, rodas baltas putas;

5 – mēreni stiprs vējš. Lokās koku gali un tievākie stumbri. Sāk veidoties viļņu grēdas, jūra balti “zied”, krastā dzirdama šalkoņa;

6 – stiprs vējš. Lokās resni koku zari, šalc mežs. Zāle un labība brīžam liecas līdz zemei. Viļņi jūrā sāk plīst, bangojuma šalkoņa pāriet dunoņā.

Apsekošana normāli veicama līdz Bf 3, retos gadījumos turpinot arī Bf 4 (izņemot migrācijas novērošanu un planētāju novērošanu).

Vēja brāzmu intensitāte:

0 – brāzmu nav;

1 – brāzmas retāk kā reizi minūtē;

2 – brāzmas biežāk kā reizi minūtē, uzskaites ar provocēšanu jāpārtrauc.

Mākoņainība:

0 – skaidrs bez mākoņiem;

1 – mākoņi mazāk par 25%;

2 – mākoņi 25–50%;

3 – mākoņi 50–75%;

4 – mākoņi līdz 100%;

5 – visu uzskaites laiku pilnībā ar mākoņiem segtas debesis.

Nokrišņu veids:

0 – nav nokrišņu;

1 – migla;

2 – lietuss;

3 – sniegs.

Nokrišņu intensitāte:

0 – nokrišņu nav, zems mitrums;

1 – mitrs, bet vēl nav miglas;

2 – migla;

3 – blīva migla līdz sīki nokrišņi, ļoti mitrs;

4 – nokrišņi, uzskaites ar provocēšanu jāpārtrauc;

5 – spēcīgi nokrišņi, uzskaites jāpārtrauc.

Saules vai mēness spīdēšana:

- 0 – nav redzams/a;
- 1 – spīd caur mākoņiem;
- 2 – brīžiem redzams/a pilnībā;
- 3 – redzams/a pilnībā.

Dzirdamība:

- 1 – lieliska dzirdamība, nekas to netraucē;
- 2 – apkārtējie trokšņi nedaudz traucē dzirdēt putnus;
- 3 – troksnis, kas apgrūtina dzirdamību;
- 4 – dzirdami varētu būt tikai tuvākie putni, uzskaites ar provocēšanu jāpārtrauc.